

La porta giratòria de Brussel·les per a alts funcionaris de la Unió Europea

Els funcionaris més veterans de la Comissió Europea tenen tendència a canviar de bàndol quan entren en el sector privat. Accepten càrrecs en companyies xineses, empreses tabaqueres o de relacions públiques. Sovint s'ignoren els possibles conflictes d'interessos.

Quan Karel De Gucht va entrar en el càrrec, ja sospitava que de seguida tindria a sobre els *lobbistes*. “És una realitat, que hi ha molts *lobbistes*; i et vénen a veure perquè ets important”, va dir en aquell moment el comissari electe de Comerç de la Unió Europea. Per això, el polític belga assegurava que “combatria els interessos de terceres parts on aquestes tenen una influència excessiva”, i hi afegia que intentaria defensar la seva “independència”.

Actualment, hi ha empreses xineses que paren especial atenció a De Gucht. La seva decisió d'imposar aranzels de càstig als fabricants xinesos de panells solars, expressada en un debat sobre el dúmping, ha deixat clar als xinesos què volia dir De Gucht quan parlava d'“independència”. Des d'aleshores, a la Xina se'l veu com un enemic. Un diari xinès el va descriure com un “intransigent”.

Els xinesos tenen un interès substancial a obtenir un accés ràpid a la informació sobre les decisions futures de la Comissió Europea, i tendeixen a contractar ex-funcionaris de la Comissió per aconseguir-ho. Els xinesos, però, no són els únics. També hi ha empreses de relacions públiques i corporacions internacionals que fitxen antics funcionaris, els quals aporten contactes valuosos.

Els funcionaris sortints de la UE han d'obtenir una aprovació oficial per fer activitats d'assessorament. Hi ha un sistema de control dissenyat específicament per a antics funcionaris que es passen al

sector privat. Tanmateix, els documents interns revelen que la UE sovint fa els ulls grossos davant possibles conflictes d'interessos.

Acusacions d'espionatge. El cas de Serge Abou és un bon exemple de múltiples conflictes d'interessos. Durant més de tres dècades, Abou va exercir càrrecs clau a la UE. Va ser director general de relacions exteriors i director de les polítiques de defensa del comerç. Més tard, va passar els últims sis anys de la seva carrera com a ambaixador de la UE a Pequín.

Després de deixar la Unió Europea, Abou volia començar a treballar a Huawei, la companyia de telecomunicacions més gran de la Xina. El juliol de 2011, poc després de retirar-se de la UE, representants de Huawei es van acostar a Abou en un congrés a París. Aleshores, els xinesos ja estaven preocupats per les investigacions del comissari de Comerç De Gucht. Huawei també tenia greus problemes als Estats Units, on havia estat objecte d'acusacions d'espionatge.

Malgrat el conflicte d'interessos obvi entre la UE i Huawei, l'ex-ambaixador Abou va obtenir permís per treballar per la companyia xinesa, tot i que havia d'esperar dos anys abans de començar la feina d'assessor. També se li va dir, per escrit, que “s'abstingués d'implicar-se en cap activitat de *lobbies* relacionada amb la Comissió” i que “no representés Huawei en les negociacions amb la Comissió”. Com es pot verificar, però, si Abou, amb la seva llarga llista de

contactes, ha fet una trucada a algun antic amic de la Direcció General de Comerç?

No hem pogut posar-nos en contacte amb ell. El cap de l'oficina de Huawei a Brussel·les, Leo Sun, ha assegurat que Abou ofereix a Huawei “assessorament estratègic general sobre qüestions econòmiques i polítiques mundials”, i ha insistit que Abou compleix estrictament la normativa de la Comissió Europea.

“Estic en bona companyia”. La correspondència interna mostra la poca confiança que la mateixa Comissió té en la seva normativa formal. Per exemple, l'alt funcionari de la Direcció General de Comerç va votar en contra de l'acord. En un correu electrònic a la Direcció General del 26 de juliol de 2012, el director general Jean-Luc Demarty escrivia que mantenia les seves reserves citades en les seves cartes del 3 i l'11 de juny de 2012. Hi deia que “encara tenia dubtes sobre la idoneïtat del permís”.

A finals d'octubre, un empleat del Departament de Comerç va plantejar la preocupació per les activitats creixents de *lobbisme* per part de Huawei: “S'han reunit amb uns quants Governos europeus, amb comissaris i membres del Parlament Europeu”. Segons l'empleat, els *lobbistes* xinesos fins i tot havien convidat l'ex-comissària Danuta Hübner a la seu corporativa de Huawei a Shenzhen a una “visita privada”. En referència al fet que altres funcionaris de la UE treballassin per Huawei, fins i tot un ex-cap del gabinet d'un comissari,





Dalt, seu de la Comissió Europea. Baix, Huawei, el gegant xinès de les telecomunicacions.

el mateix Abou va comentar: “Per tant, estic en bona companyia”.

Al Departament de Comerç estan acostumats a les temptacions. El 2008, al funcionari alemany Fritz-Harald Wenig, aleshores cap de departament de la Direcció General de Comerç, se li van oferir 100.000 euros per donar informació confidencial sobre tarifes comercials a *lobbistes* que es feien passar per periodistes xinesos. Wenig va ser acomiadat, però va impugnar legalment la decisió.

El maig de l’any passat, De Gucht va decidir iniciar procediments legals per dúmping contra Huawei i una altra

companyia. Els xinesos neguen les acusacions, que suposen milers de milions en importacions anuals a la UE. Però aquesta és la primera vegada que s’ha obert un cas sense que una empresa europea o una associació industrial hagi presentat una demanda formal veient-se afectada per dúmping. Això indica la gran claredat de les sospites envers la companyia xinesa.

Hi ha també un altre moviment destacable cap al sector privat que està causant enrenou entre bastidors. El funcionari en qüestió és el director general d’energia Philip Lowe. El britànic dimitió el càrrec

a finals de l’any passat, quan canvià de bàndol. L’1 de gener de 2014 esdevingué un dels cinc directores no executius del nou consell de l’Autoritat britànica per al Mercat i la Competència.

No expressen preocupació. La seva petició ha superat els comitès competents sense problemes. El fet que Lowe no passi al sector privat sinó a una agència governamental no fa que el cas sigui menys polèmic. Hi ha molts àmbits en què les agències d’un Estat membre tenen opinions legals diferents de les de la Comissió Europea. Els britànics, concretament, sempre busquen maneres de debilitar les institucions europees. A més a més, Lowe va ser director general de competència del 2002 al 2010. Va ser responsable de moltes sancions a Estats membres perquè violaven lleis europees de competència. El mateix Lowe assenyalava en la petició que havia tingut contactes freqüents amb diverses autoritats britàniques per a la competència en el seu anterior càrrec.

La direcció general encarregada de concedir l’aprovació, però, no va creure que hi hagués cap conflicte d’interessos. En una carta a Lowe, la directora general de recursos humans Irene Souka deia que tenia el plaer d’informar-lo que l’agència competent li havia atorgat l’aprovació per dur a terme les activitats que s’especificaven en la petició. El comissari del gabinet d’Energia Günther Oettinger tampoc no va expressar preocupació.

La Comissió Europea tampoc no va objectar res al fet que Lowe comencés a treballar per a l’agència britànica fins i tot abans de deixar el càrrec d’aleshores. Les peticions per tenir una feina addicional s’han de presentar amb una antelació de com a mínim dos mesos, però Lowe no ho va comunicar fins al juliol que s’involucraria en la creació de la nova agència britànica cap a finals d’aquell mes. Hi va afegir que lamentava no poder complir el període de notificació de dos mesos. A més a més, a finals d’any va rebre uns bons honoraris de 4.500 euros per a la feina a l’agència (a banda del salari base mensual de 19.000 euros com a director general).

“La Comissió Europea no té ni sensibilitat ni voluntat per reconèixer els conflictes d’interessos en aquests moviments de porta giratòria cap a la in-

dústria”, diu Olivier Hoedman, del Corporate Europe Observatory (CEO), una organització contra els *lobbies* que ha recollit informació sobre casos similars. Hoedman, que és holandès, va presentar una demanda formal al defensor del poble europeu l’any passat en nom del CEO, juntament amb Greenpeace, LobbyControl i Spinwatch. Asseguren que la Comissió Europea aplica la normativa “de manera insuficient”.

Tenim un bon sistema. Segons la demanda, hi ha hagut com a mínim 343 casos en quatre anys en què la Comissió ha avaluat possibles conflictes d’interessos. Però només en un cas es va prohibir a un treballador sortint de la Comissió de fer cap feina en el sector privat, si bé en quatre casos s’hi van posar condicions.

El fet que tan pocs casos acabin en sancions es pot veure com una prova “que tenim un bon sistema”, diu el portaveu de recursos humans de la Comissió. Segons el portaveu, cada vegada és més estrany que alguns treballadors d’alt rang deixin d’esmentar, en deixar el càrrec a la UE, que hi ha conflictes d’interessos potencials associats amb les seves feines futures. “Tothom està obligat a assistir a un curs d’ètica abans de deixar la Comissió Europea”.

Emily O’Reilly, nova defensora del poble europea a partir de l’1 d’octubre passat i primera dona que ocupa el càrrec, és considerablement més escèptica. “La Comissió Europea ha de ser un model en aquest aspecte”, diu O’Reilly, irlandesa, i hi afegeix que “molts Estats membres estan significativament més avançats pel que fa a la gestió de conflictes d’interessos entre els seus empleats”.

Durant deu anys O’Reilly va ser síndica de greuges d’Irlanda. Ara té la intenció de convertir la institució, sovint ridiculitzada a Brussel·les per la seva manca de poder, en una autoritat supervisora seriosa per a les agències de la UE. O’Reilly creu que és important parar atenció en la manera com les agències gestionen la gran quantitat de conflictes d’interessos. Preveu que l’any que ve tindrà molta feina.

A partir del gener, normes més estrictes. El mandat de l’actual Comissió acaba aquest estiu i molts dels



Dalt, a l’esquerra, Karel De Gucht; a la dreta, Emily O’Reilly. Baix a l’esquerra, John Dalli; a la

treballadors ja busquen una nova feina. “Com es pot assegurar que les decisions actuals dels treballadors de la UE no depenen ja d’ofertes de feina dels seus futurs patrons?”, es pregunta amb un deix de preocupació.

La normativa ha canviat per als 32.000 empleats de la Comissió Europea des de de l’1 de gener passat. Per exemple, el personal de gestió de més antiguitat normalment està subjecte a un període d’espera de dotze mesos abans de poder iniciar una altra feina. O’Reilly troba bé les normatives amb

un redactat clar, però apunta també que encara hi ha buits legals. Els treballadors que accepten no participar en activitats de *lobbies* amb els seus companys no estan subjectes al període d’espera.

La Comissió Europea evita les normes clares. A vegades, els funcionaris assenyalen que prohibir certes activitats per a tota la vida seria la solució més encertada. Però els empleats també han de tenir l’oportunitat de canviar el seu àmbit laboral. Els qui són excessivament estrictes són els qui tenen més



dreita, Günther Oettinger.

probabilitat de perdre processos legals contra aquestes prohibicions laborals.

Malgrat tot, no deixen d'aparèixer casos que comporten conflictes d'interessos obvis, i hi ha una manca extraordinària de consciència que és un problema, sobretot entre els executius que treballen a l'entorn del president de la Comissió, José Manuel Durão Barroso.

Qüestions legals, i no 'lobbisme'.

Michel Petite va deixar el càrrec de director general dels serveis jurídics de la Comissió Europea a finals de 2007.

Un dels grans acords que va negociar mentre ostentava el càrrec va ser amb la companyia tabaquera nord-americana Philip Morris. Després de deixar la UE, Petite va entrar a treballar d'especialista en afers europeus al despatx Clifford Chance de París. Philip Morris és un bon client de Clifford Chance, i Petite fins i tot va representar la companyia davant un tribunal noruec.

El 2011 i el 2012, Petite es va reunir amb els seus antics col·legues dels serveis jurídics de la UE per debatre sobre les polèmiques directrius de la UE amb

relació al tabac, que han alarmat tant les empreses tabaqueres. Temen, entre altres coses, que les grans etiquetes d'advertència dissuadeixin de fumar els ciutadans i que es prohibeixin els ingredients perjudicials de les cigarretes.

La Comissió Europea va justificar les visites de Petite dient que eren degudes a qüestions jurídiques i no pas a activitats *lobbistes*. També van aduir que ell havia deixat totalment clar que el seu nou patró treballava per a Philip Morris.

Sembla que Petite també ajudava la tabaquera sueca Swedish Match quan la companyia va intentar escampar informació perjudicial sobre el comissari europeu de Salut John Dalli.

No hi ha ni un assessor fiable a la Comissió

El cap del departament jurídic de Swedish Match va dir a l'oficina europea antifrau (OLAF) que havia involucrat Petite en la qüestió i que Petite havia trucat a Catherine Day, secretària general de la Comissió Europea i ex-col·lega. Day havia ordenat una investigació d'OLAF contra Dalli que havia portat finalment a la dimissió del comissari.

Ara el defensor del poble europeu s'ocupa del cas de Petite. Per irònic que sembli, Petite és membre del comitè d'ètica que s'encarrega de revisar casos de porta giratòria dels comissaris europeus. Pel que sembla, Petite, que és advocat, és tan valuós en el seu càrrec que, el desembre de 2012, Barroso va aconseguir allargar-li tres anys més el contracte com a membre del comitè. Serà responsable de controlar la situació quan alguns dels comissaris comencin a buscar noves feines l'any vinent.

Un ex-funcionari de la Comissió amb estrets lligams amb la indústria tabaquera no és un "assessor fiable de la Comissió amb relació a casos de porta giratòria i altres qüestions ètiques", escrivia Nina Katzemich, de LobbyControl, en una demanda presentada a l'oficina del defensor del poble europeu.

O'Reilly té pensat emetre un dictamen sobre el cas a la tardor. Podria ser una primera mostra de si a Brussel·les se la prenen seriosament.

Christoph Schult i Christoph Pauly
© *Der Spiegel*

Traducció d'Arnau Figueras